

Centrum för europaforskning
Verksamhetsberättelse 2021

LUNDS UNIVERSITET

Nedan redovisas 2021 års verksamhet inom Centrum för europaforskning. Redovisningen är uppdelad i tre huvuduppdrag som centret arbetar med:

- Stimulera forskning samt gränsöverskridande och tvärvetenskapliga samarbeten inom Lunds universitet kring teman som berör EU och Europa
- Aktivt vidareutveckla och underlätta samverkan med offentlig sektor, samhällsliv och näringsliv kring teman som berör EU och Europa
- Utgöra en inflytelserik röst i vetenskapssamhället och samhällsdebatten.

Verksamhetsberättelsen är strukturerad efter dessa målsättningar, även om flera delar av CFE:s arbete bidrar parallellt till flera av målsättningarna. En ekonomisk redovisning finns i bilaga 1.

Centrum för europaforskning vid Lunds universitet
Ekonomihögskolan
Box 7080
SE-220 07 LUND
info@cfe.lu.se

Precis som året innan präglade den globala coronapandemin till stor del Centrum för europaforsknings (CFE) verksamhet under året 2021. Vissa planlagda aktiviteter behövde skjutas upp, ställas in, eller ändra format. Ändå fortsatte verksamheten och nya projekt påbörjades, inklusive poddserien Från Lund till Bryssel.

Ledning och styrelse

Under 2021 bestod Centrum för europaforsknings ledning av föreståndaren Jörgen Hettne (40 procent), prefekt och professor vid institutionen för handelsrätt, och biträdande föreståndaren Maria Strömvik (60 procent), fil dr och lektor vid statsvetenskapliga institutionen. Mastersstudenten Evelina Hagberg arbetade som centrets amanuens (35 procent).

Från och med årsskiftet 2020/2021 bestod CFE:s styrelse av Katarina Areskoug Mascarenhas (ordförande), Anna Wetter Ryde, ställföreträdande direktör för SIEPS, Olle Schmidt, f d ledamot i Europaparlamentet, Xavier Groussot, professor i juridik, Jan Henrik Nilsson, docent i kulturgeografi, Åsa Hansson, docent i nationalekonomi, samt Johan Östling, docent i historia.

Stimulera forskning samt gränsöverskridande och tvärvetenskapliga samarbeten inom Lunds universitet kring teman som berör EU och Europa

Stöd för nya forskningsidéer

För att uppmuntra till ny europaforskning vid universitetet utlyser CFE stöd till universitetsanställda forskare för förberedelser av forskningsansökningar med tydlig europarelevans. Samverkansprojekt där den europaforskning som bedrivs (eller planeras att bedrivs) är ämnes- och fakultetsöverskridande, prioriteras. Under 2021 delades stöd ut till sex projekt (se bilaga 2).

Stöd för samtal och dialog om EU och Europa inom universitet

För att underlätta och uppmuntra till organisering av seminarier, föreläsningar, symposier med europatema vid Lunds universitet – särskilt med inbjudna forskare från andra forskningsmiljöer – delar CFE regelbundet ut ett seminariestöd. Två utlysningssomgångar genomfördes under 2020. Sammanlagt gavs stöd till 10 stycken seminarier, seminarieserier eller symposier, vid fyra fakulteter (se bilaga 3 för en lista).

Precis som andra delar av verksamheten påverkades seminariestöden av universitets restriktioner till följd av pandemin. Det innebar att vissa seminarier som finansierats inte kunde genomföras alls eller vid den tilltänkta tidpunkten. Andra behövde anpassas till digitalt format.

Öka studenters intresse för EU och Europa

För att öka synligheten för olika discipliners europaforskning uppmuntrar CFE till gemensamma föreläsningar och seminarier för studenter som är intresserade av Europa, inte minst vid de utbildningsprogram med koppling till Europa som finns vid flera fakulteter.

Under 2021 hölls dock få öppna föreläsningar och seminarier på grund av pandemin. Undantag var den samtalsserie om Europas framtid som CFE arrangerade tillsammans med LU Futura. Tre samtal spelades in och lades under hösten ut på YouTube av LU Futura:

- EU:s gröna giv – hur effektiv är den?
- EU, framtiden och språken – flerspråkighet i politik och praktik
- Framtiden sjukvård – en fråga för EU?

I samtalsserien ingick också en poddserie (se mer nedan).

Bild 1. Roger Hildingsson talar om EU:s gröna giv – hur effektiv är den?

Som ett incitament till studenter som funderar på att skriva sina uppsatser om europarelaterade frågor delar CFE årligen ut ett uppsatspris för bästa uppsats med europatema. År 2021 tilldelades Agnes Baude priset för uppsatsen *Kan rättsstatsprincipen i EU skyddas genom de nationella domstolarnas granskning? En analys av EU-domstolens dom i L och P och betydelsen av unionens gemensamma värden för den europeiska arresteringsordern*. Ett hedersnämmande gavs till Olivia Rachwols uppsats *Conspiracy Theories and the Polarized Polish Press: Systemic and Event Conspiracy Narratives in Polish Daily Newspapers during the Presidential Election Campaign in 2020*. På CFE:s webbplats publicerades intervjuer med båda författarna om uppsatsskrivandet för att uppmärksamma andra studenter på möjligheten att bli nominerad.

CFE utlyser sedan många år resestipendier till studenter som kan dra nytta av att utföra fältstudier i samband med sitt kandidat- eller masteruppsatsarbete. Sådana resestipendier delades dock inte ut under år 2021 med anledning av pandemin.

I november 2021 deltog både Jörgen Hettne och Maria Strömvik i en fortbildningsdag för gymnasielärare. Syftet var att förmedla EU-kunskaper som lärarna i sin tur kunde ta med sig till klassrummen i gymnasieskolorna.

CFE samarbetar även med UPF Lund. Under hösten samarrangerades ett evenemang där doktoranden Agnese Pacciardi från Statsvetenskapliga institutionen föreläste om externalisering av EU:s gränser.

Aktivt vidareutveckla och underlätta samverkan med offentlig sektor, samhällsliv och näringsliv kring teman som berör EU och Europa

Under 2021 gjordes fortsatta ansträngningar för att öka CFE:s kontakter med det omgivande samhället.

Bland annat var CFE var med och stöttade Lunds kommuns framgångsrika arbete (tillsammans med Malmö Stad och Trelleborgs kommun) med att få ett Europa Direkt-informationskontor i Lund. Under våren hölls ett digitalt seminarium, samarrangerat av CFE och det nya ED-kontoret, på temat EU, Lund och mänskliga rättigheter. Bland deltagarna fanns Philip Sandberg,

Bild 2. Jörgen Hettne samtalar i en digital sändning med Philip Sandberg om EU, Lund och mänskliga rättigheter

kommunstyrelsens ordförande i Lunds kommun, Morten Kjærum, chef för Raoul Wallenbergs institut för mänskliga rättigheter och humanitär rätt i Sverige, samt Christian Danielsson, chef för EU-kommissionens representation i Sverige. Jörgen Hettne var moderator.

Lunds kommun som, bl a i samarbete med CFE, hade planerat att hålla en stor EU-dag våren 2020, fick skjuta upp evenemanget på grund av pandemin. THE EU DAY hölls istället i oktober 2021, och CFE arrangerade ett av panelsamtalen om europeisk konkurrenskraft och global geopolitik där bland andra Cecilia Malmström (f d EU-kommissionär) och Anna Stellingert (f d generaldirektör vid Kommerskollegium) deltog.

CFE fortsatte även sitt nära samarbete med Europaforum Hässleholm. Under år 2021 hölls den årliga konferensen 27-28 oktober, som också sändes digitalt. CFE var medarrangör och deltog

under förmiddagen den 28 oktober i panelen om EU:s förslag om tillräckliga minimilöner som Jörgen Hettne modererade. Talare var Ann-Christine Hartzén, Lunds universitet, TCO:s internationella chef Oskar Wåglund Söderström och europaparlamentarikern Peter Lundgren.

Under hösten påbörjades också planering för ett projekt som inspirerats av CFE:s kontakter med Näringslivets regelnämnd (NNR). Projektet har sin utgångspunkt i demokratiskt deltagande i EU:s lagstiftningsprocess, och syftar till att kartlägga hur EU-kommissionen i praktiken konsulterar intressenter i anslutning till utformandet av sådana rättsakter som kommissionen antar på delegation från Europaparlamentet och rådet. NNR bidrog till att formulera frågorna på ett sätt som kan öka intresset för studien hos olika icke-statliga intressenter, som t ex civilsamhällesorganisationer, organiserade intressen samt näringslivet.

Utgöra en inflytelserik röst i vetenskapssamhället och samhällsdebatten

Bild 3. Ann-Christine Hartzéns och Jörgen Hettnes Viewpoint Europe omnämndes på Dagens Nyheters ledarsida.

Det andra numret av Viewpoint Europe, *Förslaget om minimilön i EU. En europeisk angelägenhet eller en svensk olägenhet?* gavs ut i juni. Författarna Ann-Christine Hartzéns och Jörgen Hettnes analys presenterades på ett seminarium under Europaforum i Hässleholm den 28 oktober (se ovan). Rapporten uppmärksammades också i media, bl a i DN, facktidningen transportarbetaren och på Europaportalen.

Rapporten blev också uppmärksammad av radioprogrammet Nordegren & Epstein som bjöd in Ann-Christine Hartzén till ett samtal.

För att sprida forskningsrelaterad kunskap till det omgivande samhället driver CFE också Europakommentaren.eu som är Sveriges enda tvärvetenskapliga forskarblogg med EU- och europatema. Bloggens verksamhet fortsatte under år 2021 (en lista över blogginläggen finns i bilaga 4) och flera av skribenterna använde särskilt Europakommentaren som ett sätt att kortfattat föra ut delar av de forskningsresultat som de samtidigt publicerade i t ex en vetenskaplig tidskrift.

Den största gruppen regelbundna läsare av bloggen under 2021 var alltså beslutsfattare och tjänstemän i statlig och kommunal förvaltning samt statliga myndigheter och intresseorganisationer. Det finns även journalister och skribenter bland prenumeranterna.

Antalet ”besök” på bloggen låg på 5 260, vilket är en ökning jämfört med året innan (4 800) och den högsta besöksiffran sedan bloggen startades år 2018.

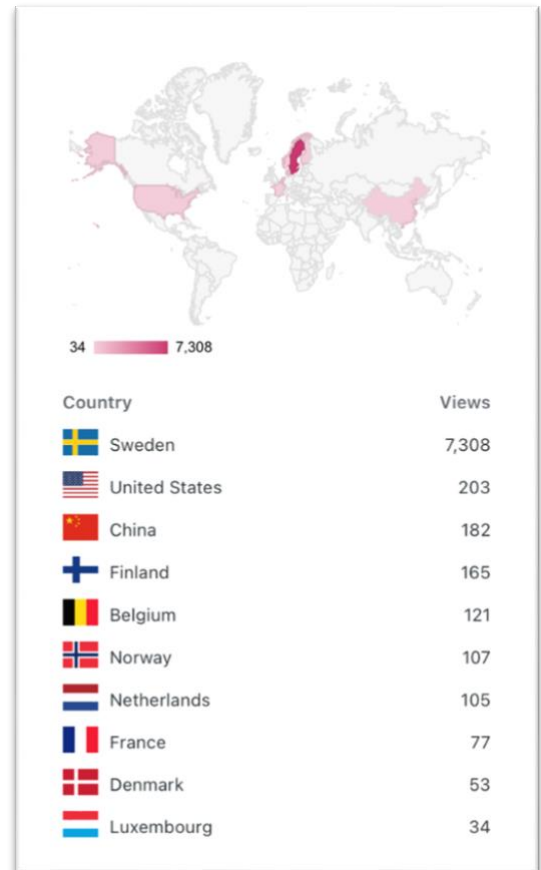

Bild 4. Antal besök på Europakommentaren.eu under året 2021.

Under 2021 valde CFE också att påbörja inspelningen av en tidsbegränsad poddserie – Från Lund till Bryssel - med inriktning på några av de famtidsfrågor som också diskuterades inom ramen för EU:s Framtidskonferens. Forskare och i vissa fall även praktiker samtalande om sina specialområden i de fyra första avsnitten som sändes mellan oktober och december 2021:

- Introduktionsavsnitt (Katarina Areskoug, Jörgen Hettne och Maria Strömvik)
- Bidrar minimilöner till ett socialt och jämlikt Europa? (Jörgen Hettne, Ann-Christine Hartzén och Samuel Engblom)
- Hur ska framtidens Europa försvaras? (Rikard Bengtsson, Hedvig Ördén och Tony Ingesson)
- Behöver EU ett gemensamt utbildningsområde? (Johan Östling, Lena Eskilsson och Kristina Molin)

Europarelaterad verksamhet vid universitetet sprids också löpande av CFE via sociala medier som Facebook, Twitter och LinkedIn. Sammantaget når CFE via dessa kanaler en stor skara europaintresserade personer både inom och utanför universitetet.

CFE:s webbplats är en viktig del i hur centret presenterar sin verksamhet och når ut till allmänheten. Under 2020 blev det klart att webbplatsen behövde förändras och arbetet med att bygga två nya webbplatser (för att säkerställa parallellspråkighet) blev klart under våren 2021. Arbetet med att tillgänglighetsanpassa innehållet, i enlighet med EU:s nya direktiv, bedrevs samtidigt och tillgänglighetsredogörelser publicerades i maj 2021, då de nya webbplatserna lanserades.

* * *

Bilaga 1. Ekonomisk redovisning

253987 Centrum för Europaforskning				
Belopp i Kkr				
Resultaträkning	Utf 2021		Myndighetskapital	UB Dec
Årets inkomst statsanslag	3 035		20700 Balanserad kapitalförändring	5 758
Årets inkomst bidrag	10		20701 Kapitalflyttning	-1 299
Nettoperiodisering	107		Balanserad kapitalförändring	4 459
Summa Intäkter	3 152		20900 Kapitalförändring enl RR	1 264
Personalkostnader & stipendier	-1 379		Kap förändr enl resultaträkn	1 264
Löpande semesterkostnader	-1		Myndighetskapital	5 723
Lokalkostnader	-50			
Driftkostnader	-191			
Ind kostn ovanliggande nivåer	-266			
Summa Kostnader	-1 888			
Summa RR Institution	1 264			

Bilaga 2. Stöd till förberedelser av forskningsansökningar

Toward's an EU's own tax?

Cécile Brokelind, Institutionen för handelsrätt, Ekonomihögskolan
Åsa Hansson, Nationalekonomiska institutionen, Ekonomihögskolan

European sustainable fashion

Ulrika Wennersten, Andreas Inghammar och Peter Gottschalk
Institutionen för handelsrätt, Ekonomihögskolan.

Cross-border regions in the EU: Redefining law and policy

Marja-Liisa Öberg, Juridiska institutionen, Juridiska fakulteten

The return of the political: crisis literature in France, Italy, Spain and Portugal

Christian Claesson, Språk- och litteraturcentrum

Non-profit nursing homes meeting the elderly care market – the Swedish situation mirrored in Italy and the UK

Roberto Scaramuzzino, Socialhögskolan. Elisabeth Carlstedt, Socialhögskolan. Stig Linde, Socialhögskolan.

What explains the difference between elite-level (politicians) and non-elite level (citizens') knowledge, debate, and interactions of the EU and European integration?

Ian Manners, Statsvetenskapliga institutionen

Bilaga 3. Stöd till seminarier, föreläsningar och symposier

European law discussion group

Julian Nowag

Juridiska institutionen

Fair wages, in-work poverty and industrial relations in the EU

Ann-Christine Hartzén och Vincenzo Pietrogiovanni

Institutionen för handelsrätt, Ekonomihögskolan

Symposium: comparative study of religious literacy in Europe

Ryszard Bobrowicz och Johanna Gustafsson Lundberg,

Humanistiska och teologiska fakulteterna

Intellectual property, trade and sustainability

Ulrika Wennersten, Johan Axhamn och Peter Gottschalk

Institutionen för handelsrätt, Ekonomihögskolan

Constitutional law, illiberalism and the rule of law in Europe

Barbara Törnquist-Plewa, Mattias Nowak och Ryszard Bobrowicz

Humanistiska och teologiska fakulteterna

Gästföreläsare: Lavinia Stan, professor i statsvetenskap vid St. Francis Xavier University, Nova Scotia, Kanada

Barbara Törnquist-Plewa

Öst- och Centraleuropastudier vid SOL

Offentlig konst och gestaltning i Europa – Perspektiv på värdet och värnandet av den fria konsten och gestaltningen i offentligheten

Fredrik Andersson, Nationalekonomiska institutionen

Ulrika Wennersten, Institutionen för handelsrätt.

Akademisk frihet i EU: Europarättsliga perspektiv på förstärkt rättighetskydd, auktoritära tendenser och kommersialisering i skuggan av pandemin

Niklas Selberg, Juridiska fakulteten.

Law, Solidarity and the Limits of Social Europe: Where do we go from here? A book launch and discussion on further research

Ann-Christine Hartzén och Eleni Karageorgiou

Everyday Europe: Understanding European Integration from the Ground up

Ian Manners, Statsvetenskapliga institutionen.

Bilaga 4. Inlägg på Europakommentaren under 2020

Jörgen Hettne

Polen och EU:s rättsstatskris

9 Nov 2021

August Danielsson

Globalt inflytande kräver mer kompromissvilja

10 Sep 2021

Henrik Wenander

EU-krav på proportionalitet förändrar myndigheters roll

23 Aug 2021

Xavier Groussot och Agnes Baude

När domstolar måste fråga: Är du självständig, herr ordförande?

21 Jun 2021

Ann-Christine Hartzén och Jörgen Hettne

Minimilön i EU är inte ett hot mot den svenska modellen

14 Jun 2021

Katrin Nyman Metcalf

När rymden kom ner till Europa

17 May 2021

Magdalena Bexell

Agenda 2030: Har EU-indikatorer ett mervärde?

3 May 2021

Joakim Nergelius

Mer krävs för att försvara rättsstaten

25 Feb 2021

Jessica Coria

Ny kemikaliestrategi lyfter EU:s ledarskapsroll

12 Feb 2021